

Jak efektywnie inwestować publiczne pieniądze?

REKOMENDACJE BIZNESU

Warszawa, marzec 2015

Partner Strategiczny:

ZDROWIE

Wstęp

W tym roku po raz pierwszy od 25 lat wydatki publiczne mają spaść poniżej 40 proc. PKB. Polska od lat konsekwentnie ogranicza je w relacji do PKB. Obecnie należymy do szóstki unijnych krajów, w których skala redystrybucji PKB przez budżet jest najniższa. Spadek wydatków publicznych w stosunku do PKB to dobra wiadomość dla firm prywatnych, ponieważ zmniejsza ryzyko zwiększania obciążeń podatkowych i ogranicza wypieranie prywatnych inwestycji przez publiczne. Jednak poza samą wartością wydatków publicznych, ogromnie istotna jest ich struktura i udział wydatków inwestycyjnych w całej puli.

Ogromne publiczne pieniądze, które co roku przeznaczamy na różne cele, można i trzeba jednak wydawać lepiej, mądrzej. Sztukę wydawania publicznych pieniędzy dobrze opanowali Niemcy, Austriacy, Holendrzy czy Finowie. Ich doświadczenia pokazują, że można dostarczać dużą ilość dóbr publicznych z korzyścią dla gospodarki, szczególnie jeśli społeczeństwo do różnych usług, np. zdrowotnych, edukacyjnych przywiązuje dużą wagę.

Dlatego zdecydowaliśmy się przedstawić rządowi nasze propozycje, co zrobić, żeby nie marnować publicznych pieniędzy przeznaczanych na ochronę zdrowia, rozwój gospodarki cyfrowej i infrastrukturę transportową. I jak je wykorzystać, żeby wspierały gospodarkę i prywatne przedsiębiorstwa.

W ochronie zdrowia postulujemy wprowadzenie komplementarnej opieki – wyraźny podział na świadczenia zdrowotne finansowane ze środków publicznych i świadczenia zdrowotne podlegające dopłatom bądź pełnopłatne. Rekomendujemy również wprowadzenie jasnych zasad konkursów przeprowadzanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia, ze szczególnym uwzględnieniem oceny jakości świadczonych usług i opinii pacjentów o placówkach medycznych oraz podniesienie jakości usług medycznych.

W gospodarce cyfrowej priorytetem powinno być wspieranie trzech najważniejszych filarów – poprawy dostępności infrastruktury szerokopasmowej, budowanie potrzeby korzystania z Internetu oraz zdolności do tego korzystania przez obywateli. To są od lat dyskutowane obszary, które wymagają wspierania poprzez efektywne inwestowanie środków publicznych.

W infrastrukturze transportowej za najważniejsze uznajemy: wprowadzenie kodeksu urbanistyczno-budowlanego obejmującego cały proces inwestycyjny od lokalizacji do oddania obiektu do użytku, aby ułatwić realizację inwestycji i jednocześnie zapewnić ład przestrzenny, realizację inwestycji w kolejności podyktowanej ich efektywnością, finansowanie inwestycji lokalnych w większym stopniu przez lokalne samorządy czy uchwalenie nowej ustawy o zamówieniach publicznych i opracowanie wzorców umów na roboty budowlane.

Henryka Bochniarz

Prezydent Konfederacji Lewiatan

Spis treści

str. **3**

ZDROWIE

str. **7**

GOSPODARKA CYFROWA

str. **10**

INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA

ZDROWIE

Szacuje się, że obecnie na zdrowie w Polsce wydaje się około 6,5% PKB. Największa część środków pochodzi z obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego. Dysponentem środków (w imieniu wszystkich ubezpieczonych) jest Narodowy Fundusz Zdrowia, który w tym roku będzie obracał kwotą w wysokości prawie 69 mld zł.

Ponad połowa tych środków była i będzie przeznaczana na leczenie szpitalne. Nieznaczne zmiany w finansowaniu świadczeń zdrowotnych podstawowej i ambulatoryjnej opieki wskazują, że w tym zakresie nie ma co liczyć na ich większą efektywność. A dla prawidłowego funkcjonowania systemu środki powinny iść na podstawową opiekę zdrowotną i na profilaktykę.

Pomimo składanych deklaracji i proponowanych zmian systemowych wskazujących na konieczność nowego podejścia, podział środków w NFZ wskazuje, że faktycznie nacisk w myśleniu o zdrowiu jest u nas położony na medycynę naprawczą. I oczywiście nie można zarzucić, że jest to błędne. Państwo może ustalić te obszary, które uważa za najistotniejsze. Jednakże w pozostałym zakresie powinien istnieć jasny przekaz, że obywatele muszą zadbać o siebie sami. Zasada wymaga, aby pacjenci wiedzieli, co im się należy w ramach systemu finansowanego ze środków publicznych.

Do tego dochodzi brak oceny efektywności i jakości świadczeń udzielanych przez placówki posiadające kontrakt z Funduszem, trudny dostęp do świadczeń (i nadal rosnące kolejki), słaba koordynacja opieki nad pacjentem na linii lekarz rodzinny – specjalista – szpital.

Z uwagi na brak jasnych zasad, złe rozłożenie podziału środków, brak nacisku na jakość obsługi nie dziwi dynamiczny rozwój prywatnej opieki zdrowotnej, na którą wydajemy rocznie już około 24 mld zł. Sumy te będą rosły, bo wraz z bogaceniem się społeczeństwa, wzrostem jego świadomości, potrzeby ubezpieczonych będą coraz większe. I nie ma takiej kwoty, która wystarczyłaby na zabezpieczenie każdej potrzeby medycznej.

Stajemy zatem coraz bliżej konieczności zdecydowania, co będzie podlegało opłacaniu ze środków zbieranych przez Fundusz, a co pacjenci będą musieli opłacić sami.

REKOMENDACJE

WPROWADZENIE KOMPLEMENTARNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ – WYRAŹNY PODZIAŁ NA ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE FINANSOWANE ZE ŚRODKÓW PUBLICZNYCH I PODLEGAJĄCE DOPŁATOM BĄDŹ PEŁNOPLATNE

W zakresie świadczeń nadal pokutuje mentalność ukształtowana w okresie socjalizmu, czyli postawa roszczeniowa. Płacąc składkę zdrowotną istnieje przeświadczenie, że się wszystko należy. Niestety, ograniczenia finansowe nie pozwalają na to, aby pacjent dostał świadczenie natychmiast i to najwyższej jakości. Sytuacja, w której system publiczny obejmuje 100% wszystkich świadczeń jest niemożliwy.

Te problemy zauważają nie tylko pacjenci i podmioty lecznicze. Również Komisja Europejska zaleciła Polsce skorygowanie krajowego programu reform o wprowadzenie działań mających na celu zwiększenie dostępności do świadczeń, racjonalizację wydatków i szukanie oszczędności kosztowych, usprawnienie podstawowej opieki zdrowotnej.¹ Ma to tym większe znaczenie, że z powodu starzejącego się społeczeństwa spodziewane jest znaczne zwiększenie wydatków na opiekę zdrowotną.

Natomiast limitowanie świadczeń bądź określenie koszyka gwarantowanego przez państwo, o ile oparte na ustalonych obiektywnych i racjonalnych zasadach jest w pełni zgodne z normą konstytucyjną. Jest też dużo uczciwsze wobec obywateli niż uprawianie polityki fikcji, że obywatelowi wszystko się należy, skoro i tak państwo nie jest w stanie zagwarantować odpowiedniego poziomu tych świadczeń.

Koniecznym staje się zatem takie doprecyzowanie koszyka, aby każdy pacjent wiedział na co może liczyć ze środków publicznych. W pozostałym zakresie niezbędne jest wprowadzenie stopniowego współpłacenia za świadczenia, przy pozostawieniu prawa do całkowicie bezpłatnej opieki zdrowotnej dla niektórych grup społecznych – co jest w zgodzie z zasadą solidaryzmu społecznego.

Z uwagi na ograniczoną pulę pieniędzy publicznych koniecznym jest stworzenie przyjaznych ram prawnych do rozwoju dodatkowych ubezpieczeń zdrowotnych. Pomimo braku kultury ubezpieczeniowej Polacy coraz częściej zauważają konieczność dopłacania do określonych świadczeń – i to jest wysoki odsetek wydatków tzw. „out-of-pocket”. Pacjentów należy uświadomić o kosztach leczenia, aby wyrobić w nich świadomość wysokości nakładów ponoszonych przez podmioty lecznicze i płatnika.

Urealnienie koszyka oraz wprowadzenie jasnych zasad funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej finansowanej ze składek zdrowotnych obok systemu dodatkowych ubezpieczeń wpłynie wprost na zwiększenie dostępności do określonych świadczeń, zmniejszy kolejki do systemu opłacanego przez NFZ, a jednocześnie wpłynie na tworzenie realnych mechanizmów konkurencji pomiędzy poszczególnymi pomiotami świadczącymi usługi medyczne.

¹ Zob. pkt 9 zaleceń Rady w sprawie krajowego programu reform Polski na 2014 r. oraz zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Polskę programu konwergencji na 2014 r., Bruksela COM (2014) 422 final.

PODNIESIENIE JAKOŚCI USŁUG MEDYCZNYCH

W celu urzeczywistnienia prawa do zdrowia koniecznym jest zmiana w modelu zarządzania środkami obsługiwanych przez NFZ.

Po pierwsze konieczne jest wprowadzenie mechanizmów gwarantujących promocję jakości w ochronie zdrowia. Na jakość składa się przede wszystkim:

1. posiadanie kadry medycznej, która w sposób kompetentny jest w stanie wykonywać usługi zakontraktowane w ramach umowy z płatnikiem;
2. posiadanie odpowiedniej liczby specjalistów dla zabezpieczenia potrzeb pacjentów – ma to szczególne znaczenie w obszarze zatrudnienia niższej kadry medycznej, w tym pielęgniarek;
3. dysponowanie odpowiednim sprzętem i aparaturą medyczną dostosowaną do zakresu wykonywanych usług medycznych – sprzętu właściwie serwisowanego i spełniającego wymogi prawa;
4. ocena warunków lokalowych udzielania świadczeń.

Za tym idzie jednakże konieczność zakończenia procesu informatyzacji. W tym celu powinno się stworzyć określone zachęty dla placówek ochrony zdrowia w postaci preferencji przy kolejnych kontraktacjach, np. w postaci dodatkowych punktów lub wycen dla placówek działających w ośrodkach mniejszych czy obszarach wiejskich. Natomiast w przypadku miast średnich i dużych, gdzie istnieje duża konkurencja, powinien to być warunek niezbędny do przystąpienia do konkursu.

WPROWADZENIE OBIEKTYWNYCH, OGÓLNOPOLSKICH MIAR JAKOŚCI MEDYCZNEJ DLA KAŻDEJ SPECJALIZACJI DA SZANSĘ NA WŁAŚCIWĄ OPIEKĘ PACJENTÓW

Wprowadzenie jasnych zasad konkursów przeprowadzanych przez NFZ, ze szczególnym uwzględnieniem oceny jakości świadczonych usług i opinii pacjentów o placówkach medycznych

Kontraktowanie należy do tych obszarów systemu, które budzą największe kontrowersje zarówno po stronie podmiotów leczniczych, lekarzy, jak i pacjentów.

Obecny system oparty na zasadzie wpływu kosztów leczenia na sytuację płatnika spowodował, że Fundusz oferuje niski poziom ochrony, a świadczeniodawcy zmuszeni do oferowania jak najniższych cen², w żaden sposób nie są motywowani do podnoszenia standardu³. Przyjęte w ustawie mechanizmy zostały wypaczone, a wprowadzane działania doraźne nie wpływają na ogólną ocenę systemu. Jak słusznie zauważa prof. Irena Lipowicz – Rzecznik Praw Obywatelskich odnosząc się do funkcjonowania NFZ: „*Stworzono instytucję monopolistę, od której zdania zależy to, czy konkretny lekarz będzie miał kontrakt i w jakiej wysokości. Zasady podejmowania decyzji – mimo pewnych prób ich skodyfikowania – są bardzo nieprecyzyjne.*”⁴

Brak jasnych kryteriów, uznawalność przy wyborze ofert a następnie zupełne oderwanie wysokości kontraktu od ilości zdobytych punktów powoduje, że przystępując do konkursu podmioty nie wiedzą czego mogą się spodziewać. I to nawet w sytuacji, gdy mają bardzo dobry sprzęt (aparaturę medyczną) i wysokiej kwalifikacji kadrę medyczną.

² Jest to jeden z warunków konkursu – zob. art. 148 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, zgodnie z którym porównywanie ofert w toku konkursu odbywa się m.in. według kryterium ceny udzielanych świadczeń opieki zdrowotnej

³ Zob. B. Więckowska, Konkurencja między płatnikami w bazowym systemie zabezpieczenia zdrowotnego, Sprawne Państwo. Program Ernst & Young, Warszawa 2010, str. 21.

⁴ K. Gębska, B. Leśniewski, *Brak szacunku. Rozmowa z Ireną Lipowicz, Rzecznikiem Praw Obywatelskich*, Menedżer Zdrowia, nr 5/2014.

Tym samym istnieje pilna potrzeba zmian odnoszących się do określenia zasad kontraktowania i zwiększenia ich efektywności. Pod pojęciem efektywności kontraktowania mieszczą się dwa zagadnienia:

1. określenie realnego koszyka świadczeń zdrowotnych opartego na zasadzie solidaryzmu społecznego;
2. wprowadzenie jasnych i przejrzystych procedur zawierania umów pomiędzy płatnikiem a podmiotem leczniczym i oparte na tej umowie przejrzyste zasady kontroli i oceny jakości podmiotów leczniczych.

Efektywność kontraktowania to również jasne i przejrzyste procedury zawierania umów pomiędzy płatnikiem a podmiotem udzielającym świadczeń zdrowotnych. Przystępując do konkursu podmioty lecznicze powinny znać kryteria oceny ofert, wiedzieć jakie są oczekiwania w zakresie minimalnych warunków do zawarcia umowy. Wszelkie warunki podwyższające ten standard powinny być odnotowywane jako dodatkowy punkt. Zwiększy to konkurencyjność na rynku, a przestanie mieć znaczenie, kto jest założycielem danej placówki. Zgodnie z sondażem przeprowadzonym na zlecenie Pulsu Biznesu 43% ankietowanych stwierdziło, że NFZ powinien preferować przy udzielaniu kontraktów jednostki świadczące najlepsze usługi, bez względu na strukturę właścicielską.⁵

INWESTOWANIE W TELE-MEDYCYNĘ I INFORMATYZACJĘ OCHRONY ZDROWIA

XXI wiek to czas komputerów i telefonów komórkowych. To również czas na dalszy rozwój tzw. „tele-medycyny.” Korzystanie przez młodych ludzi z nowoczesnej technologii jest tak oczywiste, że wymusi to zmiany w sposobach leczenia.

Już dziś wskazuje się, że tele-medycyna mogłaby przynieść korzyści dla całego systemu, w szczególności w postaci obniżenia kosztów jego funkcjonowania. Ta nowoczesna forma świadczenia usług medycznych łączy w sobie elementy medycyny, telekomunikacji i informatyki. Dzięki nowym technologiom można szybciej przelać dane pomiędzy placówkami (np. badania). Ułatwia ona także przepływ informacji pomiędzy specjalistami (np. w postaci wideokonsultacji czy wideokonferencji) w celu przyśpieszenia diagnostyki⁶, a co za tym idzie szybszego leczenia.

W ramach tele-medycyny rozwijać należy tzw. telekonsultacje medyczne. Zwiększająca się dostępność urzędów umożliwiających prowadzenie telekonferencji daje szansę na otrzymanie porady lekarza wyłącznie przy pomocy Internetu. Jest to czysta oszczędność czasu, mniejsze koszty i ułatwienie dla pacjentów – likwidacja konieczności dojazdu do placówki medycznej.

Do tego dochodzi coraz szybszy rozwój branży nowoczesnych technologii medycznych w postaci monitorowania zdrowia indywidualnej osoby, badanie określonych wskaźników. Techniki te w niedalekiej przyszłości mocno wesprą rozwój tzw. spersonalizowanej medycyny.

Ochrona zdrowia nie może zatem pozostawać w tyle, ale wykorzystywać jak najlepiej zdobycze technologiczne i narzędzia menedżerskie do jak najlepszego działania i budowania właściwych relacji lekarz – pacjent. Lekarz nie może być tylko wykonawcą procedur wymyślonych przez NFZ, a pacjent nie może być „intruzem”. To należy jak najszybciej zmienić.

⁵ W tym samym badaniu 24% ankietowanych wskazało, NFZ nikogo nie powinien preferować, a 20% – że tylko jednostki publiczne. Zob. „Kowalski leczy fobie polityków”, Puls Biznesu z 11 kwietnia 2014 r.

⁶ Ma to szczególne znaczenie przy tzw. chorobach rzadkich. Umożliwienie współpracy specjalistów z różnych ośrodków naukowych polepszy opiekę nad pacjentem. Z drugiej strony pacjent nie będzie musiał jeździć do tych ośrodków na dodatkowe badania. Jest to również zalecenie wynikające z dyrektywy o opiece transgranicznej.

GOSPODARKA CYFROWA

W Maniście Cyfrowym ogłoszonym przez Konfederację Lewiatan w lipcu 2012 r. opisywaliśmy wagę zmian zachodzących w świecie i społeczeństwach. Podkreślaliśmy, że o sukcesie w globalnej gospodarce decyduje dostęp do Internetu, edukacja cyfrowa, informatyzacja administracji, e-usługi. Twierdzimy niezmiennie, że jeśli Polska chce być nowoczesnym krajem to musi przyspieszyć procesy cyfryzacji, aby wzmocnić innowacyjność i międzynarodową konkurencyjność gospodarki. Podkreślaliśmy, że świadczenie usług administracyjnych on-line i eliminacja wykluczenia cyfrowego przynoszą korzyści obywatelom i przedsiębiorcom, a także budżetowi państwa. Korzystanie z Internetu ogranicza koszty, usprawnia komunikację, zapewnia powszechny dostęp do kulturalnego i cywilizacyjnego dziedzictwa, ułatwia globalną ekspansję firm. Cyfryzacja wpływa na szybszy wzrost PKB, przyczynia się do tworzenia miejsc pracy, skraca czas pracy sądów, ułatwia dostęp do lekarzy. Ale przede wszystkim poprawia jakość edukacji i zapewnia szerszy dostęp do wiedzy. Dlatego tak ważne jest, by zapewnić dostępność Internetu, dbać o jakość treści w nim zawartych i jednocześnie uczyć ludzi jak z nich korzystać. Taki obowiązek nakłada nas Polskę także Europejska Agenda Cyfrowa 2020.

Już obecnie gospodarka cyfrowa tworzy od 4% do 5% polskiego PKB, a z analiz prowadzonych w ostatnich 3 latach wynika, że polski rynek gospodarki internetowej może do 2020 r. rosnąć w tempie nawet 14 – 15% rocznie i w zależności od realizowanego scenariusza – udział tego sektora w gospodarce może wzrosnąć do wartości od 9,5% do ponad 13%. To wysokie tempo – wyższe niż prognozowane dla innych gospodarek europejskich – Niemiec czy Czech, jeżeli zostanie dobrze wykorzystane, spowoduje, że polska gospodarka będzie w stanie budować swoje przewagi konkurencyjne w oparciu o Internet. Już teraz istniejąca infrastruktura i wysokie kompetencje pracowników w zakresie m.in. technologii komunikacyjnych, powodują, że Polska staje się jednym ze światowych centrów usług outsourcingowych i w tym sektorze pracuje prawie 150 000 osób.

Realizacja w Polsce celów Agendy Cyfrowej 2020 wymaga wg nieoficjalnych szacunków nakładów w wysokości ok 25 mld zł. Te ogromne środki należy wykorzystać w sposób efektywny i skoordynowany.

W jaki sposób skutecznie wykorzystać środki publiczne na inwestycje w gospodarkę cyfrową?

Wydatkowanie dostępnych funduszy powinno służyć budowie trzech najważniejszych filarów cyfryzacji Polski:

- ▶ Zwiększeniu dostępności do Internetu w Polsce
- ▶ Zwiększeniu potrzeby używania Internetu przez obywateli
- ▶ Zwiększeniu kompetencji cyfrowych społeczeństwa

REKOMENDACJE

INWESTOWANIE W INFRASTRUKTURĘ SZEROKOPASMOWĄ

Zły stan infrastruktury internetowej, który objawia się m.in. poprzez słabe wciąż rozpowszechnienie łączy szerokopasmowych oraz niską przepływnością już dostępnych sieci ogranicza rozwój gospodarki i społeczeństwa cyfrowego. Niezbędne jest jak najszybsze powstanie, na konkurencyjnych zasadach, infrastruktury telekomunikacyjnej, umożliwiającej wszystkim Polakom dostęp do Internetu. Bank Światowy wskazuje, że w rozwiniętych gospodarkach wzrost penetracji sieci szerokopasmowych przekłada się bezpośrednio na wartość PKB nawet o ponad 1,3% PKB. W tych miejscach gdzie nieopłacalne są inwestycje prywatne, infrastruktura tworzona powinna być poprzez partnerstwo publiczno-prywatne, dla którego warunki stworzy nowelizacja ustawy o PPP, w tym w zakresie sposobu liczenia długu jednostek samorządu terytorialnego. W ten sposób zwiększy się efektywność wykorzystywania środków publicznych dostępnych ze źródeł krajowych i europejskich. Także firmy telekomunikacyjne w Polsce powinny przygotować się na wykorzystanie dostępnych środków poprzez przygotowanie projektów możliwych do realizacji w ramach pojawiających się środków finansowych z różnych źródeł – *Connecting Europe Facility*, funduszy europejskich (prawie 10 mld euro w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa) i budżetu krajowego, czy środków, które pojawią się w ramach planu inwestycyjnego Przewodniczącego Komisji Europejskiej. Do najważniejszych działań należy efektywne wykorzystanie już istniejącej infrastruktury telekomunikacyjnej oraz innej niż telekomunikacyjna, wspieranie inwestycji na poziomie lokalnym, co w największym stopniu zrealizuje potrzeby mieszkańców danego regionu oraz rozwój szerokopasmowych sieci bezprzewodowych w miastach i na terenach gęściej zaludnionych. Kluczową rolę do odegrania w efektywnym inwestowaniu w infrastrukturę, zgodnie z założeniami Narodowego Programu Szerokopasmowego będą mieli operatorzy. Tym ważniejsze jest stworzenie dogodnych warunków dla firm do przeprowadzania inwestycji, tak aby dostawcy usług internetowych mogli uzyskać szybki zwrot z inwestycji. Rozwój Internetu będzie zmieniał także wygląd i funkcjonowanie miast. Coraz popularniejsze i szerzej wykorzystywane będzie infrastruktura „inteligentnych” miast, w których efektywniej funkcjonować będą systemy – zarządzania ruchem, bezpieczeństwa, czy zaopatrzenia.

ZAPEWNIENIE CYBERBEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA

Wyzwaniem dla państwa i polityki publicznej jest konieczność jak najszybszego zbudowania bezpieczeństwa technologicznego. To wiąże się z bezpieczeństwem nie tylko istnienia i funkcjonowania infrastruktury, ale także bezpieczeństwa informacji i komunikacji. Niezbędne jest wspólne z podmiotami prywatnymi zbudowanie długofalowej strategii cyberbezpieczeństwa Polski, obejmującej kształcenie specjalistów w tym obszarze, przygotowanie modelu zarządzania bezpieczeństwem poprzez podjęcie decyzji o roli przedsiębiorstw w tym procesie oraz koordynację działań już istniejących ośrodków.

ROZWIJANIE TREŚCI W INTERNECIE

Potrzeba korzystania z Internetu rośnie wraz z możliwością uzyskania w sieci istotnych usług i informacji. Dlatego tak ważne jest otwarcie zasobów publicznych dla użytkowników, połączone z zapewnieniem wysokiej jakości treści tych zasobów. Dostęp do dużych zbiorów informacji (*big data*) pozwala na generowanie nowej wiedzy i jej wykorzystywanie w sposób, w jaki do tej pory nie był możliwy. Konieczne jest zdefiniowanie zasad wykorzystywania *big data*, aby zapewnić pełne bezpieczeństwo użytkowników Internetu. Konieczna jest także szybka digitalizacja istniejącego dziedzictwa i zasobów kultury. Równoległe należy podejmować działania służące przeciwdziałaniu wszelkim rodzajom cyberprzestępczości, aby chronić najlepiej pojęty interes użytkowników jednocześnie zapewniając rozwój firm działających w sektorze gospodarki cyfrowej, w tym w tak wrażliwych obszarach jak neutralność sieci, prywatność i ochrona danych osobowych.

MODERNIZACJA ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

Warunkiem skutecznego wykorzystywania środków publicznych jest szybkie wdrażanie i stałe poprawianie projektów cyfryzacyjnych, które mają służyć obywatelom – e-sąd, e-PUAP, e-administracja, e-zdrowie, szybki rozwój elektronicznej komunikacji między państwem a obywatelem przy pełnym zapewnieniu bezpieczeństwa prywatności oraz danych osobowych. Aby skutecznie realizować projekty związane z informatyzacją należy zadbać o lepszą koordynację podejmowanych działań w samej administracji. Ważnym obszarem inwestycji środków publicznych musi być także poprawa kompetencji cyfrowych pracowników administracji. Niezbędne jest wyposażenie Lidera Cyfryzacji w kompetencje i wsparcie finansowo-organizacyjne, aby mógł realizować swoje działania kierowane do pracowników sektora publicznego. Działanie rządu powinno być maksymalnie otwarte m.in. poprzez łatwość wykorzystania informacji publicznej, usprawnienie komunikacji wewnątrz administracji, otwarte konsultacje i wypracowanie jednolitego standardu usług w różnych obszarach działań państwa.

UWOLNIENIE POTENCJAŁU PRZEDSIĘBIORCÓW

Warunkiem nie tylko efektywnego wykorzystywania środków, ale zwiększenia puli dostępnego finansowania jest zaangażowanie firm w rozwój gospodarki cyfrowej. Do tego niezbędne jest zniesienie barier utrudniających przepływ informacji i działalność gospodarczą w Internecie – poprzez rozwój nowoczesnych usług społeczeństwa cyfrowego połączony z pełną ochroną danych osobowych, wprowadzenie regulacji ułatwiających rezygnację z papierowego obiegu dokumentów w zakresie komunikacji klient – przedsiębiorca czy umożliwiających cyfrową archiwizację danych i pełniejsze wykorzystywanie elektronicznego podpisu. Wszystkie te działania będą służyły zmniejszeniu kosztów i podniesieniu efektywności działania. Należy także promować wykorzystywanie Internetu przez firmy, tworzyć mechanizmy finansowe dla wspierania start-upów wprowadzających innowacje. Kluczem do sukcesu firm w konkurencyjnej gospodarce są inwestycje w badania i rozwój. Polityki podatkowe powinny promować innowacje i ekspansję międzynarodową.

WZMOCNIENIE KOMPETENCJI CYFROWYCH SPOŁECZEŃSTWA

Z Internetu korzysta obecnie tylko ok 60% obywateli. Efektywne wykorzystywanie środków musi oznaczać także kształtowanie potrzeby i motywacji Polaków do zdobywania kluczowych w XXI wieku zdolności do korzystania z zasobów cyfrowych i nowoczesnych technologii m.in. poprzez edukację cyfrową, bazującą na różnorodności i konkurencyjności narzędzi oraz treści, kształcenie kompetencji cyfrowych wśród nauczycieli i urzędników, jako kluczowych dla powodzenia tego procesu osób. Ważne jest, aby w większym stopniu zapewnić włączanie e-umiejętność w cały proces kształcenia od najwcześniejszych etapów do uczenia przez całe życie. Poza budowaniem podstawowych kompetencji cyfrowych całego społeczeństwa dodatkowo należy podejmować wysiłki na rzecz rozwoju kompetencji specjalistycznych, w tych obszarach i sektorach, które zyskują w gospodarce na znaczeniu – cyberbezpieczeństwa, komunikacji mobilnej, przetwarzania danych w chmurze obliczeniowej (*cloud computing*), tak, aby budować przewagę konkurencyjną w obszarze kompetencji w kolejnych latach. Rozwój kompetencji oznacza także przygotowanie społeczeństwa do funkcjonowania Internetu rzeczy.

STWORZENIE PLANU WSPÓLNYCH DZIAŁAŃ SZEROKIEGO POROZUMIENIA JUŻ ISTNIEJĄCYCH INICJATYW, ORGANIZACJI, FIRM I UCZELNI WSPIERAJĄCEGO SZYBKĄ INFORMATYZACJĘ I ROZWÓJ GOSPODARKI CYFROWEJ W POLSCE

INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA

Po gospodarce centralnie sterowanej odziedziczyliśmy zacofaną i zaniedbaną infrastrukturę transportową. Jeszcze w 2010 roku drogi gminne, powiatowe, wojewódzkie i krajowe miały bardzo złe parametry i stan techniczny. Tylko 20% dróg krajowych było dostosowanych do europejskiego standardu nacisku 115 kN/oś. W 2007 roku gęstość sieci autostrad i dróg ekspresowych w Polsce (0,21 km/100 km²) była 12 razy mniejsza niż w UE-15 (2,5 km/100 km²)

W podobnym stanie znajdowała się również sieć kolejowa. Prędkość 160 km/h była osiągalna na 7% długości szlaków kolejowych, a 120 km/h na 14% eksploatowanych torów.

Mamy 4 porty morskie należące do transeuropejskiej sieci transportowej (Gdańsk, Gdynia, Szczecin i Świnoujście), ale wymagają one znacznych inwestycji i zwiększenia dostępności od strony lądu.

Efekty rozbudowy infrastruktury transportowej przy użyciu pieniędzy unijnych widać na każdym kroku. Czy są one jednak adekwatne do ponoszonych wydatków? Co należy zrobić, aby uzyskać lepszą efektywność tych inwestycji?

REKOMENDACJE

WPROWADZENIE KODEKSU URBANISTYCZNO-BUDOWLANEGO OBEJMUJĄCEGO CAŁY PROCES INWESTYCYJNY OD LOKALIZACJI DO ODDANIA OBIEKTU DO UŻYTKU, ABY UŁATWIĆ REALIZACJĘ INWESTYCJI I JEDNOCZEŚNIE ZAPEWNIĆ ŁAD PRZESTRZENNY

Rozpraszanie zabudowy i rozlewanie się miast powodują znacznie wyższe koszty budowy i utrzymania infrastruktury, niż ponosilibyśmy w przypadku zabudowy zwartej.

Do tego rozproszona zabudowa ogranicza możliwość wykorzystania publicznego transportu pasażerskiego, który jest tańszy i mniej obciążający środowisko od transportu indywidualnego.

WYBÓR REALIZOWANYCH INWESTYCJI POWINIEN BYĆ PODYKTOWANY ICH EFEKTYWNOŚCIĄ

O wyborze inwestycji powinien decydować kompleksowy rachunek ekonomiczny, uwzględniający tworzenie miejsc pracy, podatki, reinwestowanie zysków, a nie lokalne interesy i emocje. Np. obwodnica Warszawy z racji natężenia ruchu przyniosłaby zapewne znacznie większe korzyści niż wiele już zrealizowanych inwestycji drogowych.

ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY POWINNA BYĆ PROWADZONA SYSTEMATYCZNIE

Zbyt szybkie zwiększanie i zmniejszanie nakładów prowadzi do marnotrawstwa zasobów. Przyspieszenie programu budowy dróg przed Euro 2012, bez właściwej oceny posiadanego potencjału wykonawczego, doprowadziło do wzrostu kosztów, pogorszenia jakości i terminowości prac. Wydatki inwestycyjne GDDKiA wzrosły z 6 mld zł w 2007 r. do 23 mld zł w 2011 r. Rządowy „Program budowy dróg krajowych na lata 2014-2023” przewiduje najpierw szybki wzrost wydatków z 10 mld zł w roku 2014 do 29 mld zł w 2017, a potem gwałtowny spadek do 6 mld w 2021. W okresach zmniejszonego napływu pomocy unijnej powinniśmy zwiększyć nakłady z polskiego budżetu oraz w większym stopniu wykorzystać pieniądze przedsiębiorstw prywatnych do finansowania inwestycji infrastrukturalnych.

INWESTYCJE POWINNY BYĆ REALIZOWANE KOMPLEKSOWO

Rozbudowa portów morskich musi być powiązana z rozbudową infrastruktury kolejowej i drogowej oraz usprawnieniem odpraw dokonywanych przez służby publiczne (celną, sanitarną itp.). Podobnie lotniska powinny być rozbudowywane w powiązaniu z kolejami i drogami ekspresowymi.

UCHWALENIE NOWEJ USTAWY O ZAMÓWIENIACH PUBLICZNYCH I OPRACOWANIE WZORCÓW UMÓW NA ROBOTY BUDOWLANE

Zamówienia publiczne powinny w większym stopniu uwzględniać koszty eksploatacji infrastruktury. Utrzymanie rozbudowanej i zmodernizowanej infrastruktury transportowej będzie coraz droższe i do tego będzie finansowane przez kurczącą się populację. Należy popularyzować system „zaprojektuj, wybuduj i utrzymuj”.

INWESTYCJE LOKALNE POWINNY BYĆ W WIĘKSZYM STOPNIU FINANSOWANE PRZEZ LOKALNE SAMORZĄDY

Cudze pieniądze wydaje się lekką ręką i w efekcie buduje się drogi i lotniska o małej użyteczności w stosunku do kosztów. Dlatego budowa każdej nowej drogi lub poprawa parametrów drogi już istniejącej powinna być starannie ekonomicznie uzasadniona. W przeciwnym razie mamy do czynienia z prywatyzacją korzyści i upublicznieniem kosztów.

Biorąc pod uwagę zbyt niski poziom inwestycji w naszym kraju (niezbędnych do modernizacji gospodarki i zwiększenia zatrudnienia) pierwszeństwo powinny mieć inwestycje w infrastrukturę, które pociągną najwięcej inwestycji prywatnych.

W PRZYPADKU INWESTYCJI W INFRASTRUKTURĘ TRANSPORTOWĄ W MIASTACH WARTO BRAĆ POD UWAGĘ ZAAWANSOWANE SYSTEMY STEROWANIA RUCHEM

Charakteryzują się one często wysoką efektywnością i prowadzą do poprawy płynności ruchu i zmniejszenia jego uciążliwości. Mogą stanowić alternatywę dla poszerzenia ulic.

W CELU LEPSZEGO WYKORZYSTANIA POTENCJAŁU KRAJOWYCH PRODUCENTÓW SPRZĘTU TRANSPORTOWEGO I WYKORZYSTANIA OSZCZĘDNOŚCI, JAKIE DAJE PRODUKCJA W DUŻEJ SKALI, SAMORZĄDY POWINNY PRZEDSTAWIĆ DŁUGOTERMINOWE PLANY ROZWOJU TRANSPORTU PUBLICZNEGO

Producenci sami muszą śledzić trendy i postęp techniczny, ale dzięki wiarygodnym informacjom mogliby lepiej przygotować swoją ofertę. Np. stopniowe zwiększanie udziału autobusów elektrycznych, rozwój transportu szynowego w miastach czy jakość torów i systemów bezpieczeństwa, która determinuje wymagania odnośnie pojazdów.

Miałyby to szczególne znaczenie dla producentów niedużych w skali światowego rynku, którzy nie są w stanie inwestować w wiele różnorodnych rozwiązań jednocześnie.

BUDOWANIE DŁUGOTRWALYCH RELACJI MIĘDZY SEKTOREM PUBLICZNYM I PRYWATNYM

Wymaga to sprawiedliwego rozłożenia ryzyka między publiczne instytucje zamawiające i prywatnych wykonawców oraz stworzenia kodeksu zasad postępowania przez branżę

LEWIATAN

Konfederacja Lewiatan

ul. Zbyszka Cybulskiego 3

00-727 Warszawa

tel. 48 (22) 55 99 900

fax 48 (22) 55 99 910

repcja@konfederacjalewiatan.pl

www.konfederacjalewiatan.pl

